

ΕΝΑ

Ινστιτούτο
Εναλλακτικών
Πολιτικών

ΗΠΑ: ΜΙΑ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗ ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΜΕΤΡΗΣΗ ΣΕ ΜΙΑ ΔΙΧΑΣΜΕΝΗ ΧΩΡΑ

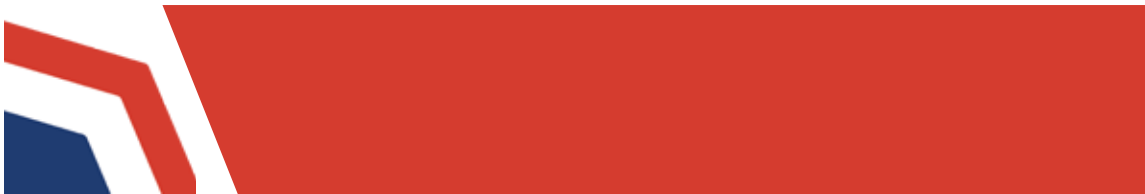

ΕΝΑ

Ινστιτούτο
Εναλλακτικών
Πολιτικών

ΗΠΑ: ΜΙΑ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗ ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΜΕΤΡΗΣΗ ΣΕ ΜΙΑ ΔΙΧΑΣΜΕΝΗ ΧΩΡΑ

Κύκλος Διεθνών & Ευρωπαϊκών Αναλύσεων ΕΝΑ
Νοέμβριος 2020

Εισαγωγή

Η κρισιμότερη προεδρική εκλογική αναμέτρηση των τελευταίων δεκαετιών λαμβάνει χώρα στις Ηνωμένες Πολιτείες, σε ένα ρευστό σκηνικό τόσο στο εσωτερικό της χώρας όσο και σε διεθνές επίπεδο, εν μέσω πανδημικής κρίσης.

Ο νυν Πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ τίθεται αντιμέτωπος με τον υποψήφιο των Δημοκρατικών Τζο Μπάιντεν μέσα σε ένα κλίμα παρατεταμένης πόλωσης και διχασμού της αμερικανικής κοινωνίας μετά την τετραετή θητεία του υποψηφίου του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος και το κλίμα αναβρασμού που διαμορφώνουν οι φυλετικές διακρίσεις και οι συνακόλουθες αναταραχές, σε συνάρτηση με τις εντεινόμενες οικονομικές ανισότητες.

Στην προεδρική κάλπη, όμως, τίθεται επί τάπητος και ο διεθνής ρόλος των Ηνωμένων Πολιτειών, με τους ψηφοφόρους να επιλέγουν τη στάση και τη χάραξη γραμμής της υπερδύναμης σε ένα μεταβαλλόμενο διεθνές περιβάλλον.

Στο πλαίσιο αυτό, ο Αναπληρωτής Καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης & Διεθνών Σπουδών του Emmanuel College της Βοστώνης Πέτρος Βαμβακάς και ο Καθηγητής Διεθνών Σχέσεων και Στρατηγικών Σπουδών στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, Πρόεδρος του Ινστιτούτου Διεθνών Σχέσεων (ΙΔΙΣ) Χαράλαμπος Παπασωτηρίου μιλούν στο ΕΝΑ για τα διακυβεύματα των επικείμενων αμερικανικών προεδρικών εκλογών και τους παράγοντες που αναμένεται να καθορίσουν το εκλογικό αποτέλεσμα. Ταυτόχρονα, αναλύουν τις επιπτώσεις που αναμένεται να έχει τόσο για την εσωτερική πολιτική και την κοινωνία στις Ηνωμένες Πολιτείες όσο και για την εξωτερική πολιτική της χώρας το ενδεχόμενο της επικράτησης του Τζο Μπάιντεν ή μίας δεύτερης θητείας του Ντόναλντ Τραμπ.

Πέτρος Βαμβακάς

Αναπληρωτής Καθηγητής
Πολιτικής Επιστήμης στο Τμήμα
Πολιτικής Επιστήμης & Διεθνών
Σπουδών του Emmanuel College
της Βοστώνης

Ποιο είναι το κεντρικό διακύβευμα των επικείμενων αμερικανικών προεδρικών εκλογών;

Υπάρχει μία μεγάλη κατηγορία του εκλογικού σώματος, ιδιαίτερα ανάμεσα στους «προοδευτικούς» για τους οποίους το διακύβευμα είναι η αποπομπή του Ντόναλντ Τραμπ, από τον Λευκό Οίκο. Για τους συντηρητικούς, από την άλλη, η επανεκλογή του Τραμπ δεν είναι και τόσο σημαντική, διότι την τελευταία τετραετία αξιοποίησαν την πολυπόθητη «κατάκτηση» του Ανώτατου Δικαστηρίου. Μια στρατηγική με βάθος τεσσάρων δεκαετιών. Επίσης, η απομάκρυνση του Τραμπ θα απελευθερώσει το κόμμα των Ρεπουμπλικανών από την εξωγενή επιρροή και θα φέρει στο προσκήνιο τη νέα γενιά, η οποία θα διεκδικήσει τον προεδρικό θώκο το 2024. Το μεγαλύτερο διακύβευμα των εκλογών για μένα είναι τι θα γίνει στην Γερουσία, και εάν οι Δημοκρατικοί καταφέρουν να επανέλθουν. Ο Μιτς ΜακΚόνελ και οι Ρεπουμπλικανοί απέδειξαν ότι η υπεροχή στην Γερουσία είναι πιο σημαντική ακόμη και από τον Λευκό Οίκο. Και για τους Ρεπουμπλικανούς, αλλά και για τους Δημοκρατικούς, αυτή η εκλογική αναμέτρηση είναι μεταβατική. Μια νίκη του Μπάιντεν, θα είναι επίσης για μία τετραετία, ανοίγοντας το δρόμο για τη νέα γενιά, σε πρόσωπα όπως η Καμάλα Χάρις. Το δυστύχημα είναι ότι βρισκόμαστε σε μία ιστορική καμπή, με τεράστιες προκλήσεις και με την ανάγκη χάραξης στρατηγικής με βάθος, αλλά όποιος και να κερδίσει τις εκλογές της 3ης Νοεμβρίου θα είναι Πρόεδρος μόνο για μία τετραετία.

Ποιοι ιδιαίτεροι παράγοντες θα καθορίσουν το εκλογικό αποτέλεσμα;

Οι ίδιοι παράγοντες που καθόρισαν το αποτέλεσμα και τις προηγούμενες τρεις αναμετρήσεις θα καθορίσουν και το εκλογικό αποτέλεσμα της Τρίτης: Τα κοινωνικά και οικονομικά στρώματα, τα οποία πιέζονται από τις ανακατατάξεις της παγκόσμιας οικονομίας και τον ανελέητο ανταγωνισμό της ελεύθερης αγοράς. Και η διακυβέρνηση Ομπάμα αλλά και εκείνη του Τραμπ δεν έχουν καταφέρει να απαντήσουν στα βασικά προβλήματα της αποβιομηχανοποιημένης Αμερικής, με αποτέλεσμα να ανοίξει η «ψαλίδα» της οικονομικής, αλλά και της κοινωνικής ανισότητας. Οι φυλετικές διαφορές και τα θέματα ταυτότητας είναι μία όψη του ίδιου νομίσματος: Η μη δυνατότητα πρόσβασης στην οικονομία της αγοράς.

Τι αναμένεται να φέρει στην εσωτερική πολιτική και την κοινωνία στις ΗΠΑ μία επικράτηση του Τζο Μπάιντεν και τι μία δεύτερη θητεία του Ντόναλντ Τραμπ;

Νομίζω ότι το αποτέλεσμα θα είναι ακριβώς το ίδιο. Η μεταβατική περίοδος η οποία άρχισε με την διακυβέρνηση Ομπάμα θα συνεχιστεί. Αυτό που πρέπει να προσέξουμε είναι η πολιτική βία, η οποία είναι πλέον ορατή και δίπλα μας. Ανεξαρτήτως αποτελέσματος, η πολιτική πόλωση θα συνεχιστεί και πολύ φοβάμαι ότι θα έχουμε μία δύσκολη τετραετία, ιδιαίτερα με τις προκλήσεις στον ορίζοντα και λόγω της πανδημίας. Θα είναι πολύ δύσκολο να επανέλθουμε στο θεσμικό πλαίσιο που πολλοί οραματίζονται με την επάνοδο του Μπάιντεν. Δεν νομίζω ότι το πρόβλημα είναι ο Τραμπ, αλλά η δυναμική στην οικονομία και στην κοινωνία που έφερε -για διαφορετικούς λόγους και σε διαφορετικές συγκυρίες- τόσο τον Μπαράκ Ομπάμα όσο και Ντόναλντ Τραμπ στο προσκήνιο.

Ποια θα είναι τα χαρακτηριστικά της εξωτερικής πολιτικής των Ηνωμένων Πολιτειών σε ενδεχόμενη επικράτηση του υποψηφίου των Δημοκρατικών και σε ενδεχόμενη επανεκλογή του νυν Ρεπουμπλικανού Προέδρου;

Η εύκολη απάντηση είναι ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες θα επανέλθουν στο διεθνές θεσμικό πλαίσιο και στις παραδοσιακές συμμαχίες όπως το ΝΑΤΟ, με μία πιθανή εκλογή Μπάιντεν. Δεν είμαι καθόλου σιγούρος για αυτό. Θα υπάρχουν ανακατατάξεις αλλά σε περιφερειακό επίπεδο. Από το 2003 και το περίφημο “Coalition of the Willing” η Αμερική έχει ασκήσει μία μονομερή εξωτερική πολιτική και κατά τις δύο τελευταίες κυβερνήσεις έχει προσπαθήσει να απεγκλωβιστεί από τον ηγεμονικό της ρόλο, με διαφορετικές μεθόδους, και προτεραιότητες, αλλά σε επίπεδο στρατηγικής, τόσο ο Ομπάμα όσο και ο Τραμπ προσπάθησαν να μεταφέρουν το κέντρο βάρους και ευθύνης μακριά από την Ουάσινγκτον. Για παράδειγμα, το 2011 ο πρόεδρος Ομπάμα

ήταν εκείνος που πρώτος μίλησε για το “Pivot to Asia” και μετέφερε το γεωπολιτικό κέντρο βάρους στη Νοτιοανατολική Ασία, που είχε σαν αποτέλεσμα και την αρχή των ανακατατάξεων στην Ανατολική Μεσόγειο και την επαναφορά της Ρωσίας στην περιοχή, καθώς και την ανάδειξη της διαμάχης μεταξύ Ισραήλ και Τουρκίας, αλλά και τη σταδιακή επαναφορά του Ιράν. Η εκλογή του Ντόναλντ Τραμπ, δεν άλλαξε τη στρατηγική, αλλά την τακτική και τις συμμαχίες, οι οποίες καθορίστηκαν από εσωτερικές προτεραιότητες, σχετικά με τη Σαουδική Αραβία και τα Εμιράτα έναντι του Ιράν, αλλά και τη σχέση με τη Ρωσία και την Κίνα. Η πιθανή εκλογή Μπάιντεν, θα έχει επιπτώσεις στην Ανατολική Μεσόγειο. Το δόγμα Τραμπ “The Art of a Deal” στην περιοχή, με τη συμφωνία Εμιράτων, Σαουδικής Αραβίας και Ισραήλ, δεν θα προωθηθεί. Μία εξέλιξη η οποία θα επηρεάσει τόσο την Ελλάδα όσο και την Κύπρο, οι οποίες είναι στο ίδιο στρατόπεδο.

Χαράλαμπος Παπασωτηρίου

Καθηγητής Διεθνών Σχέσεων
και Στρατηγικών Σπουδών στο
Πάντειο Πανεπιστήμιο, Πρόεδρος
του Ινστιτούτου Διεθνών Σχέσεων
(ΙΔΙΣ)

Ποιο είναι το κεντρικό διακύβευμα των επικείμενων αμερικανικών προεδρικών εκλογών;

Στα θετικά της προεδρίας Τραμπ ήταν οι πολύ καλές επιδόσεις την οικονομίας πριν από την πανδημία και η αυστηρότερη πολιτική των ΗΠΑ προς την Κίνα, που καταστρατηγούσε τους κανόνες του ανοικτού διεθνούς οικονομικού συστήματος. Στα αρνητικά ήταν ότι κλόνισε τις συμμαχίες των ΗΠΑ, η διατήρηση των οποίων είναι κρίσιμη για την παγκόσμια σταθερότητα. Επιπλέον, συνέβαλε σε έξαρση του εγχώριου ρατσισμού, προέβη σε καταχρήσεις εξουσίας και υπήρξε πολύ διχαστικός. Το 2020 χειρίστηκε αναποτελεσματικά την πανδημία, που μάλλον θα οδηγήσει σε ήττα του στις εκλογές.

Ποιοι ιδιαίτεροι παράγοντες θα καθορίσουν το εκλογικό αποτέλεσμα;

Ο Τραμπ έχει απώλειες στους ηλικιωμένους, που απειλούνται δυσανάλογα από την πανδημία. Έχει απώλειες στις λευκές γυναίκες στα προάστια, εν μέρει λόγω του ότι αρνείται να αποκηρύξει διάφορα ρατσιστικά ρεύματα. Έχει επίσης απώλειες στους στρατιωτικούς, που θεωρούν ότι η βεβιασμένη για εκλογικούς λόγους απόσυρση των ΗΠΑ από τη Μέση Ανατολή και η εγκατάλειψη των Κούρδων της Συρίας στο έλεος της Τουρκίας ακύρωσαν τους αγώνες και τις θυσίες των αμερικανικών στρατευμάτων στην περιοχή (αυτός ήταν ο λόγος της παραίτησης του υπουργού Άμυνας στρατηγού Τζέιμς Μάτις στα τέλη του 2018). Επιπλέον, πολλοί στρατιωτικοί θεωρούν επικίνδυνη την αποδυνάμωση των συμμαχιών των ΗΠΑ.

Τι αναμένεται να φέρει στην εσωτερική πολιτική και την κοινωνία στις ΗΠΑ μία επικράτηση του Τζο Μπάιντεν και τι μία δεύτερη θητεία του Ντόναλντ Τραμπ;

Μια προεδρία Μπάιντεν θα δώσει μεγαλύτερη έμφαση στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Θα είναι πιο ενωτική για το εσωτερικό των ΗΠΑ. Θα είναι όμως λιγότερο καλή για τις μακροπρόθεσμες αναπτυξιακές προοπτικές της αμερικανικής οικονομίας, καθώς ο Μπάιντεν προτίθεται να αυξήσει τη φορολογία στις επιχειρήσεις σε επίπεδα υψηλότερα από αυτά που ισχύουν στον υπόλοιπο αναπτυγμένο κόσμο.

Μια δεύτερη τετραετία Τραμπ θα διχάσει πιο έντονα την αμερικανική κοινωνία, συμβάλλοντας στην έξαρση των φυλετικών τριβών. Θα οδηγήσει σε πιο προβληματική λειτουργία της αμερικανικής δημοκρατίας, χωρίς πάντως να την υπονομεύσει καθώς έχει γερά θεμέλια. Θα είναι μάλλον πιο θετική σε ό,τι αφορά τις μακροπρόθεσμες αναπτυξιακές προοπτικές της αμερικανικής οικονομίας.

Ποια θα είναι τα χαρακτηριστικά της εξωτερικής πολιτικής των Ηνωμένων Πολιτειών σε ενδεχόμενη επικράτηση του υποψηφίου των Δημοκρατικών και σε ενδεχόμενη επανεκλογή του νυν Ρεπουμπλικανού Προέδρου;

Μια προεδρία Μπάιντεν θα είναι πιο συμβατική σε ό,τι αφορά τη διατήρηση των συμμαχιών των ΗΠΑ. Ασφαλώς για την Ελλάδα και την Κύπρο θα είναι πιο θετική. Ο Μπάιντεν υπήρξε για πολλά χρόνια πρόεδρος της Επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων της Γερουσίας και είχε υιοθετήσει στάσεις υπέρ των ελληνικών θέσεων. Ο Τραμπ, απεναντίας, λόγω των επενδύσεών του στην Τουρκία, είχε αναπτύξει από χρόνια, πριν πολιτευθεί, μια προσωπική σχέση με τον Ερντογάν, που καθιστά ενίοτε απρόβλεπτη την πολιτική του στην περιοχή μας. Μια δεύτερη τετραετία Τραμπ θα κλονίσει περισσότερο τις συμμαχίες των ΗΠΑ προς όφελος της Κίνας και της Ρωσίας.

ΕΝΑ

Ινστιτούτο
Εναλλακτικών
Πολιτικών

ΕΝΑ Ινστιτούτο
Εναλλακτικών Πολιτικών
Ζαλοκώστα 8, 106 71 Αθήνα,
+30 210 364 7912

info@enainstitute.org
www.enainstitute.org

